

Nr 29.

Ankom till riksdagens kansli den 21 augusti 1914 kl. 6 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående stämpelavgiften samt i ämnet väckta motioner.

Närvarande: herrar K. G. Karlsson, Nilsson i Bonarp, Ollas A. Ericsson, Lyckholm, frih. Fleming, Bäckström, Sandler, Rune, Källman, Jonsson i Hökhult, Elof Ljunggren, Forssman, Roman, Bondeson, frih. Hermelin, Hamrin, Holmström, Jonsson i Hå och Jönsson i Boa.

Genom en den 29 maj 1914 dagtecknad proposition, nr 165, vilken hänvisats till bevillningsutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bifogade utdrag av statsrådsprotokoll över finansärenden för den 14 mars 1913 och berörda den 29 maj 1914, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till förordning angående stämpelavgiften.

I sammanhang med ifrågavarande kungl. proposition har utskottet till behandling förehåft två inom andra kammaren väckta, till bevillningsutskottet likaledes hänvisade motioner rörande hithörande frågor.

Uti den ena av dessa motioner, nr 7 av herr *Molin* i Dombäcksmark, har hemställts, »att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte efter vederbörlig utredning för riksdagen framlägga förslag till sådan ändrad lydelse av kungl. förordningen den 18 september 1908 angående stämpelavgiften i vad sagda förordning avser återfående av erlagd stämpelavgift, att vederbörande ämbets- eller tjänsteman, som genom feldebitering eller annorledes uppburit för hög stämpelavgift, också få sig ålagt att, då skäl därför förefinnes, jämväl utan onödigt dyrbara formaliteter, återbetala vad för mycket erlagts.»

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 7 saml. 24 häft. (Nr 29.) 1

I den andra av ifrågavarande motioner, nr 238 av herr *Zetterstrand*, har föreslagits, att de kontrollbestämmelser, vilka återfinnas i den förevarande propositionens 34 § andra stycket sista punkten samt 39 § sista stycket, »måtte utbytas mot det i 1899 års förordning 34 § sista stycket förekommande stadgande, möjligen kompletterat med föreskrift därom, att i överensstämmelse med gällande praxis ämbets- eller tjänsteman vid mottagande av stämpelmedel skall därom göra anteckning å den handling, för vilken stämpeln avses.»

Beträffande motiveringarna till de av motionärerna sålunda framställda förslagen får utskottet hänvisa till den vid innevarande års första riksdag i andra kammaren väckta motionen nr 40 ävensom till ovanberörda motion nr 238.

I samband med den proposition med förslag till förordning om arvsskatt och skatt för gåva, som Kungl. Maj:t förelade 1913 års riksdag, avgav Kungl. Maj:t förslag till ny förordning angående stämpelavgiften. Detta förslag var närmast föranlett av den i förstnämnda proposition föreslagna utbrytningen ur stämpelförordningen av bestämmelserna om arvsskatt och skatt för gåva. Därjämte avsåg förslaget åtskilliga andra ändringar i stämpelförordningen.

I sitt den 27 juli 1914 avgivna betänkande, nr 18, i anledning av den proposition med förslag till förordning om arvsskatt och skatt för gåva, som förelagts innevarande riksdag, har utskottet erinrat, att 1913 års riksdag icke till behandling upptog den då avgivna propositionen i sistberörda ämne. Icke heller propositionen angående en ny stämpelförordning upptogs till prövning, utom i vad den avsåg dels vissa ändringar, som i huvudsak hänförde sig till beslut, som redan fattats, antingen av Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt eller av Kungl. Maj:t ensam, dels ock vissa av justitieombudsmannen väckta förslag. Berörda bägge kategorier av ändringar blevo i enlighet med utskottets hemställan av riksdagen godkända och äro, jämlikt kungl. förordning den 12 september 1913, sedan den 1 januari innevarande år i gällande kraft.

Det nu föreliggande förslaget är i övriga delar av i huvudsak enahanda lydelse som det förra året framlagda. Jämte utbrytningen ur stämpelförordningen av allt som rör arvsskatt och skatt för gåva avser detsamma en omläggning av stämpelförsäljningsväsendet, enligt vilken postverket skulle ombesörja den försäljning av stämplat, som nu skötes av särskilt utsedda stämpelförsäljningsmän, varjämte generalpoststyrelsen skulle övertaga den befattning med stämplaturs anskaffande och distribue-

rande, som nu tillkommer statskontoret. Förslaget innehåller vidare en del ändringar, som föranletts av tidigare av riksdagen gjorda framställningar.

Slutligen innefattas i den föreliggande propositionen åtskilliga mindre ändringar, påkallade av förhållanden, som inträtt sedan proposition i ämnet avläts till 1913 års riksdag. I fråga om sistnämnda ändringar torde få hänvisas till ovan omnämnda protokollsutdrag för den 29maj 1914.

Beträffande först utbrytningen ur stämpelförordningen av de bestämmelser, som avse arvsskatt och skatt för gåva, är densamma påkallad av riksdagens numera i huvudsak fattade beslut om antagande av en förordning om arvsskatt och skatt för gåva. De ändringar i sistnämnda förslag, som riksdagen vidtagit eller kan komma att, vid ärendets slutliga behandling, vidtaga, torde icke föranleda några ändringar i det nu föreliggande författningsförslaget.

Vidkommande härefter omläggningen av stämpelförsäljningsväsendet, tillåter sig utskottet här införa vad enligt ovanberörda statsrådsprotokoll den 14 mars 1913 dåvarande departementschefen härom i huvudsak anført.

Om stämpelförsäljningsväsendets omläggning.

Departementschefen yttrade:

»Beträffande *frågan om omläggning av stämpelförsäljningsväsendet* föreligger till en början den utredning, som lämnats av 1910 års stämpelkommitterade i deras betänkande den 27 januari 1912. I denna relateras bland annat, hurusom bestyret med stämplarnas tillverkning och distribuering vilar på statskontoret, som genom särskilda försäljningsmän, antagna i Stockholm av statskontoret och i länen av Kungl. Maj:ts befallningshavande, tillhandahåller allmänheten stämplarna av de särskilda slag, som enligt gällande författningar skola vara att tillgå. Stämpelförsäljarna äro skyldiga att ställa säkerhet för sin uppbörd och för densamma avgiva årliga redovisningar. Därjämte åligger det dem att, då upplysning begäres om det stämpelbelopp, som erfordras för en viss handling, utan ersättning meddela sådan upplysning.

Vissa ämbets- och tjänstemän äga emellertid att tillhandahålla allmänheten stämplarna utan att vara antagna till stämpelförsäljare. Sålunda har ämbets- och tjänsteman, vilken har att å tjänstens vägnar mottaga handlingar, som vid ingivandet till offentlig myndighet skola förse med stämpel, befogenhet att tillhandahålla sådana stämplarna för sin tjänsteutövning, varjämte den förmånen är honom tillförsäkrad, att, därest han begagnar sig av denna befogenhet, ifrågavarande stämplarna skola hos honom köpas. Såväl särskilt förordnad försäljningsman som ämbets- eller tjänstemän, som här avses, äga såsom ersättning för besvär och

kostnader uppbära provision å försålda stämplrar. Provisionen utgår för de i allmänna stämpelförordningen omförmälda stämplrar i Stockholm med två procent och i landsorten med tre procent av det belopp, för vilket stämplrar försåls till och med en årlig försäljningssumma av 20,000 kronor, dock att domhavande å landet, även om han är boende i Stockholm, åger intill samma försäljningssumma åtnjuta provision efter tre procent; för överskjutande belopp till och med 200,000 kronor beräknas provisionen efter en procent och för belopp utöver 200,000 kronor efter en tiondels procent. För punschstämplrar och överlåtelsestämplrar åger försäljningsman i redovisning tillgodoräkna sig en procent av de belopp, för vilka stämplrar av berörda slag blivit av honom under året försålda.

Enligt en av kommitterade för år 1910 gjord sammanställning över statsverkets uppbörd av och provisionskostnader för stämpelförsäljning uppgick försäljningssumman för stämplrar av alla slag, fränsett den direkt till statskontoret inbetalda stämpelavgiften för där verkställd stämpling av aktiebrev, lottbrev och obligationer, till 16,558,450 kronor 70 öre och försäljningsmännens provisioner till 241,200 kronor 15 öre, utgörande i medeltal 1.46 procent av försäljningssumman. I dessa siffror ingick försäljningssumman för i allmänna stämpelförordningen omförmälda stämplrar med 14,283,962 kronor 75 öre, dragande en provisionskostnad av 218,457 kronor 53 öre eller i medeltal 1.53 procent. Av övriga stämpelomkostnader spelar tillverkningskostnaden den största rollen och uppgick år 1910 till 102,483 kronor 62 öre, under det att distributionskostnaderna och kostnaden för statskontorets stämpelkontor äro av jämförelsevis mindre betydelse. Sistnämnda kostnad uppgick för nämnda år till 17,968 kronor 45 öre.

Såväl av kommitterades uttalanden som av de uttalanden i övrigt, som gjorts på frågans förberedande stadium, framgår, att det icke vore uteslutande eller ens huvudsakligen med hänsyn till behovet att nedbringa statsverkets kostnader för stämpelförsäljningen, som den företagna revisionen av bestämmelserna angående stämpelförsäljningsväsendet blivit påkallad. Den synpunkt, som i första rummet lagts på frågan, synes hava varit en strävan att göra stämpelförsäljningen mindre centraliserad än det nuvarande systemet med särskilt antagna försäljningsmän medgiver. Kunde detta ske, sade sålunda dåvarande chefen för finansdepartementet i ett anförande till statsrådsprotokollet den 23 december 1909, utan ökade eller kanske med minskade kostnader, vore detta helt säkert ej blott från statsverkets sida utan även för den stämpelköpande allmänheten mycket välkommet. Och i sitt anförande till statsrådsprotokollet den 14 maj 1910 preciserade departe-

mentschefen det uppdrag han ville lämna de sakkunniga, som han anhöll att få för frågans behandling tillkalla, såsom avseende *en utredning, om och i vad mån en fullständig omläggning av stämpelförsäljningsväsendet lämpligen kunde äga rum i syfte att, jämte det stämplarna gjordes lätt tillgängliga för de stämpelskatteskyldiga, begränsa statsverkets med försäljningen förenade kostnader.* Departementschefen anförde därjämte, att, därest utredningen skulle resultera i ett förslag, varigenom den nuvarande ordningen för domstolsstämplarnas tillhandahållande åt allmänheten skulle omläggas på sådant sätt, att domhavandena samt rådstuvurätternas ledamöter eller tjänstemän förlorade dem hittills tillkommande provision, förslaget givetvis borde förbindas med utredning och förslag, i syfte att ersättning för sådan förlust bereddades nämnda personer eller, vad anginge rådstuvurätterna, eventuellt vederbörande städer, vilka avlönade de provisionsberättigade ledamöterna och tjänstemännen.

I sitt nu föreliggande betänkande anför kommitterade rörande frågan om stämpelförsäljningens ordnande på annat sätt än det nuvarande, att med hänsyn till allmänhetens intresse den nuvarande anordningen icke för närvarande giver anledning till några mera väsentliga anmärkningar. Särskilt vad beträffar försäljningen av de i stämpelförordningen omförmälda dubbla beläggningsstämplarna kunde, enligt vad kommitterade förmenade, icke uttänkas någon för allmänheten mera tilltalande form än den nu gällande, som gäve den stämpelskatteskyldige tillfälle att av den ämbets- eller tjänsteman, som har att mottaga den stämpelpfiktiga handlingen, inköpa behöfliga stämplor och att samtidigt av honom erhålla beredvilligt lämnad upplysning rörande stämpelbeloppet. Beträffande åter enkla beläggningsstämplor och överlåtelsestämplor kunde det understundom förekomma, att avlägset boende personer hade besvär och svårigheter vid deras anskaffande. Detta vore givetvis en olägenhet, som förtjänade beaktande, om den än icke, såvitt kommitterade hade sig bekant, föranlett något allmänt klagomål. Nu gällande bestämmelser medgäve visserligen möjlighet att tillgodose en mera konstant ökning av stämpelbehovet å viss ort, i det att Kungl. Maj:ts befallningshavande jämlikt stämpelförordningen hade att för landet utse stämpelförsäljare till *erforderligt antal.* Men det sade sig själv, att stämpelförsäljare svårigen kunde förordnas å varje liten plats, där behov av stämplor kunde förefinnas. I högre grad än nu komme ifrågavarande olägenhet att göra sig gällande, därest behovet av stämplor även på mindre trafikerade orter komme att i framtiden ökas. Det torde vara att förutse att så komme att ske. Med statens alltjämt växande behov av inkomster komme sannolikt stämpelbeskattningen att vidare utsträckas. Och

i samma mån som stämpelbeläggningen därmed bleve allt oftare förekommande i den allmänna rörelsen, skulle säkerligen kravet på att stämplarna finnas tillgängliga på så många ställen som möjligt göra sig allt starkare gällande. Om redan under nuvarande förhållanden en förändring i angiven riktning kunde finnas önskvärd, innebure givetvis den omständigheten, att en sådan förändring i en kanske nära framtid kunde komma att av ändrade förhållanden påkallas, ett ytterligare skäl att redan nu söka finna en utväg till dess genomförande.

Efter att hava framlagt en utredning angående de kostnader, som stämpelförsäljningen under nuvarande förhållanden vållade statsverket, och i korthet redogjort för motsvarande förhållanden i några främmande länder, därvid kommitterade framhållit, att de icke funnit anledning att hysa den uppfattningen, att svenska statsverkets kostnader för stämpelväsendet äro oskäligt höga i förhållande till inflytande stämpelmedels belopp, anföra kommitterade, att de emellertid sökt utreda, huruvida icke en omläggning av stämpelförsäljningsväsendet kunde ske på sådant sätt, att jämväl en nedsättning av berörda kostnader därmed vunnes.

I fråga om de olika sätt, på vilka en omläggning i berörda syfte och med beaktande av allmänhetens intresse kunde tänkas genomförd, hava kommitterade efter därom förda överläggningar kommit till det resultat, att den befattning med stämpelars tillhandahållande åt allmänheten, som för närvarande tillkomme ämbets- och tjänstemän, vilka hava att å tjänstens vägnar mottaga och i avseende å stämpelbeläggningen kontrollera vissa stämpelpliktiga enskilda handlingar, ur bägge de anförda synpunkterna borde åt dem bibehållas, att likaledes de ämbets- och tjänstemän, som hade ansvarighet därför, att statsmyndigheternas expeditioner bleve i vederbörlig ordning försedda med stämpel, borde bibehållas vid nu åtnjutna rätt att tillhandahålla härför erforderliga stämplor och i form av provision åtnjuta ersättning för härav föranledda besvär och kostnader, men att den försäljning, som ombesörjdes av de antagna försäljningsmännen, lämpligen kunde överflyttas på någon statsmyndighet, vare sig ett statens verk eller någon grupp av statens tjänstemän. Kommitterade hava därvid av anförda skäl till en början förklarat sig icke kunna förorda framkomna förslag, att stämpelförsäljningen måtte överlämnas åt riksbanken. Det vore lätt att inse, att därigenom ingen fördel skulle vinnas för allmänheten, utan fastmera i många trakter av landet stämplarna skulle bliva betydligt mera svåråtkomliga än nu. Under det att de särskilt förordnade stämpelförsäljningsmännen för närvarande till antalet utgjorde omkring 230, fördelade på ett stort antal städer och åtskilliga andra orter, hade riksbanken, inberäknat huvud-

kontoret i Stockholm, endast 26 kontor, till största delen förlagda till residensstäderna. I fråga om statsverkets intresse skulle ur besparings-synpunkt en tillfredsställande anordning med anlitage av riksbanken möjligen kunna genomföras, men det vore för statsverket ävenledes av betydelse, att redovisningen av de genom stämpelförsäljningen inflytande inkomsterna skedde under liknande former, som beträffande annan statens uppbörd vore föreskrivna, ävensom att för revisionen av stämpelredovisningarna komme till tillämpning enahanda regler, som eljest gällde för granskning av redovisningar för influtna statsinkomster. Det kunde ifrågasättas, huruvida med hänsyn till riksbankens särskilda ställning och den för densamma gällande arbetsordning bestämmelser i sådant syfte skulle kunna utan olägenhet genomföras beträffande riksbankens befattning med stämpelmedlen. Därtill komme, att, då vid de utredningar, som föregingo lantränteriernas år 1908 beslutade indragning, fråga väckts att åt riksbankskontoren överlämna länsstyrelsernas stämpelförråd, riksbanksfullmäktige förklarade sig icke vara benägna för en sådan anordning.

Genom att förbinda den ifrågasatta försäljningen genom riksbankens förmedling med en försäljning genom enskilda bankers kontor i den utsträckning, som kunde finnas erforderlig, skulle visserligen för allmänheten ett väsentligen bättre resultat ernås, än om riksbankskontoren ensamma skötte försäljningen. Men för staten skulle en sådan anordning säkerligen vara föga tilltalande. Till en början vore staten beroende av de enskilda bankernas goda vilja att var för sig åtaga sig förpliktelse att tillhandahålla stämplat. Vidare skulle bankerna otvivelaktigt kräva ersättning och det vore föga sannolikt, att densamma komme att utgå efter lägre grunder än nuvarande provisioner till särskilt antagna försäljningsmän. Slutligen kunde påstås, att staten icke hade anledning att tillgripa en utväg, varigenom enskilda anlitas för ombesörjandet av vissa funktioner i statsförvaltningen, förrän det visat sig att statens egna tjänstemän icke lämpligen kunde därtill användas. Med hänsyn härtill hade kommitterade ansett sig böra utan vidare lämna ur räkningen den ifrågasatta utvägen att få till stånd stämpelförsäljning genom riksbankens förmedling, vare sig med eller utan anlitage därjämte av enskilda banker.

Vidkommande stämpelförsäljningens anordnande med anlitage av vissa statens tjänstemän, skulle, enligt vad kommitterade vidare anföra, för en sådan uppgifts fyllande kunna ifrågakomma kronofogdar, härads-skrivare, länsmän m. fl. Även om hinder icke skulle anses möta att ålägga dessa tjänstemän dylikt uppdrag utan särskild ersättning, skulle säkerligen anordningen ur andra synpunkter stöta på avsevärda svårig-

heter. Man kunde nämligen icke, syntes det, utan obillighet ålägga ifrågavarande tjänstemän skyldighet att ställa borgen för en uppörd, av vilken de icke åtnjöte någon särskild ekonomisk fördel. För att vid sådant förhållande åstadkomma en betryggande kontroll skulle givetvis erfordras både invecklade och kostsamma anordningar. De med dessa kontrollanordningar förenade olägenheter skulle också växa i samma mån ett större antal tjänstemän erhöles i uppdrag att sälja stämplarna. Anordningen skulle sålunda icke hava den utvecklingsmöjlighet för tillgodoseende av allmänhetens bekvämlighet, som utmärkte redan det nuvarande systemet med särskilda försäljningsmän, vilkas antal kunde i ganska stor utsträckning lämpas efter behovet. Dessutom erinrades om att ifrågavarande tjänstemän ofta vore frånvarande på tjänsteresor.

Med fullföljande av ett redan tidigare framkommet uppslag hava kommitterade efter inhämtande av yttranden från statskontoret och generalpoststyrelsen stannat vid den uppfattningen, att den ifrågasatta omläggningen av stämpelförsäljningsväsendet med iakttagande av såväl allmänhetens intresse som statens berättigade krav på billig försäljningskostnad lämpligast kunde ske på det sättet, att postverket övertog all den stämpelförsäljning, som för närvarande ombesörjes genom särskilt antagna försäljningsmän, och utövade densamma på postkontoren och jämväl i erforderlig omfattning å övriga postanstalter. Och kommitterade hava efter undersökning av olika metoder för omläggning i sådan riktning omsider funnit sig böra föreslå, att icke blott själva stämpelförsäljningen skulle ombesörjas av postverket, utan även all den befattning med tillverkning och distribuering av stämplarna samt uppörd och redovisning av stämpelmedel, som nu tillkomme statskontoret, överflyttas på generalpoststyrelsen. Med avseende å de slutledningar, som så småningom fört kommitterade till denna ståndpunkt, tillåter jag mig att hänvisa till kommitterades tryckta betänkande. Endast beträffande kostnadsfrågan skall jag nu upprepa en del av vad kommitterade i nämnda betänkande andragit.

Med beloppet av 1910 års stämpelomkostnader till utgångspunkt hava kommitterade gjort en beräkning över det belopp, vartill nämnda kostnader kunde antagas hava uppgått, om den föreslagna omläggningen samma år varit genomförd. Med frånseende av kostnaderna för kortstämplingen hade den verkliga kostnaden för statsverket uppgått till 374,827 kronor 27 öre. Av dessa kostnader hade enligt kommitterades beräkningar följande kunnat genom den föreslagna nya ordningen för stämpelförsäljningen undvikas:

provisioner till belopp av omkring	kronor	75,000: —
distribution av stämplat genom statskontoret	»	2,711: 84
distribution av punschstämplar genom riksbankens sedeltryckeri	»	1,500: —
postavgifter för stämpelförsändelser	»	8,229: 07
statskontorets stämpelkontor	»	17,968: 45
Summa kronor		105,409: 36

Kommitterade påpeka med avseende å här angivna kostnader för postavgifter, att de icke utgöra någon verklig utgift för statsverket, enär motsvarande belopp i postverkets redovisningar torde upptagas såsom inkomst, och, med avseende å kostnaden för distribution av punschstämplar genom riksbankens sedeltryckeri, att densamma även efter postverkets övertagande av stämpelväsendet möjligen torde visa sig erforderlig. Av kostnaderna för statskontorets stämpelkontor anse kommitterade att därest nämnda kontor icke helt och hållet överflyttas till generalpoststyrelsen, icke för närvarande kunde besparas större del av stämpelkassörens avlöningsförmåner än 1,000 kronor, motsvarande till honom utgående arvoden, varemot hans lön och tjänstgöringspenningar, tillhoppa 4,500 kronor, fortfarande och till dess någon tjänst i första lönegraden i statskontoret bleve ledig, måste till den nuvarande stämpelkassören utbetalas. Emellertid torde, intill dess detta inträffar, ifrågasvarande tjänsteman kunna tagas i anspråk för annat arbete inom ämbetsverket. Kommitterade ha emellertid minskat den beräknade besparingen med samtliga här angivna belopp, tillhoppa 14,229 kronor 7 öre, varefter å besparingssidan skulle kvarstå 91,180 kronor 29 öre. Till minskning av sistnämnda besparade belopp skulle enligt generalpoststyrelsens beräkningar endast komma omkring 10,000 kronor, som ansetts tillräckliga för bestridande av postverkets utgifter vid övertagande av försäljningen och distributionen av stämplat. Kommitterade hava dock anfört, att även om man bortser från att denna kostnadsberäkning grundar sig på uppgifter angående omläggningens omfattning, som icke överensstämmer med vad kommitterade slutligen föreslagit, det kan sättas i fråga, huruvida densamma kan anses vara fullt exakt. Åtskilliga omständigheter gäve kommitterade anledning antaga, att vid bedömandet av de med stämpelförsäljningen förenade administrationskostnaderna generalpoststyrelsen i någon mån underskattat omfattningen av det arbete, som bestyret med stämpelväsendet för med sig. Med hänsyn härtill vågade kommitterade

såsom sin mening uttala, att postverkets kostnader skulle bli i avsevärd mån högre än beräkningen visar. Kommitterade ville dock därmed icke hava sagt, att omläggningen icke även i ekonomiskt avseende skulle visa sig vara fördelaktig för statsverket. Även om nämnda utgifts-siffror höjdes från 10,000 till 30,000 kronor, kvarstode enligt de gjorda beräkningarna en besparing av över 60,000 kronor, vilken summa ju vore tillräckligt betydande att i och för sig väl motivera en omläggning, som därjämte av andra skäl funnes önskvärd.

Om man icke begränsade synpunkten till nuvarande förhållanden utan såge även på framtiden, torde man av ett genomförande av kommitterades förslag kunna även ur kostnadssynpunkt vänta mera väsentliga fördelar. I den mån en sådan utveckling av stämpelväsendet genom stämpelbeskattning av nya föremål, som kommitterade angivit såsom sannolik, komme att äga rum, torde statsverkets ekonomiska fördel av den ifrågasatta omläggningen bli ganska avsevärd. En genom postverket bedriven stämpelförsäljning hade nämligen den obestridda fördelen framför en försäljning genom provisionsberättigade försäljare, att densamma icke kunde väntas medföra ökade kostnader i samma proportion som försäljningen tilltog i omfattning. Därför komme den ekonomiska vinsten av postverkets övertagande av befattningen med stämpelväsendet att bli större ju mera stämpelväsendet utvecklas.

Även fördelarna för allmänheten av en omläggning i föreslagen riktning torde hava sin största betydelse för framtiden. Med införande av nya stämpelskatter komme säkerligen olägenheterna med nuvarande anordningar att bli alltmera kännbara, likasom ock omläggningen komme att uppvisa allt större fördelar. Härjämte kunde framhållas, att en blivande löne reglering för häradshövdingarna möjligen kunde medföra, att stämpelförsäljning vid tingen icke vidare komme att av dem ombesörjas. I sådant fall kunde det för allmänheten svårligen tänkas någon lämpligare anordning än att vid postanstalterna kunna få köpa även de stämplarna, som nu i regel tillhandahållas vid tingen.

I sitt den 11 november 1912 avgivna underdåniga utlåtande över det förslag, för vars allmänna innehåll jag sålunda redogjort, säger statskontoret, att, vad anginge själva huvudfrågan, statskontoret vore ense med kommitterade därutinnan, att något principiellt hinder för en omläggning av stämpelförsäljningsväsendet i den förordade riktningen icke förefunnes. Statskontoret delade också kommitterades uppfattning, att, även om för närvarande stämpelförsäljningens anordning icke kunde anses giva anledning till mera väsentliga anmärkningar, det i allt fall

och särskilt med tanke på den vidare utveckling av stämpelskatteformen, man även hos oss torde hava att motse, måste anses önskvärt, att åtgärder vidtagas, varigenom för allmänheten underlättades tillgången till stämpelmärken av alla de slag, varav den kunde vara i behov. Slutligen ansåge ock statskontoret, att postverket med synnerlig fördel torde kunna anlitas såsom mellanhand för vinnande av detta mål.

Från nu angivna synpunkter — åt vilka avseende borde i främsta rummet inrymmas — syntes alltså intet vara att erinra mot det föreliggande omlägningsförslaget.

Tvivelsutan vore även det andra syftet med omläggningen eller begränsning av statsverkets utgifter för skatteuppbörden att vinna genom den föreslagna förändringen om också icke i den mån, generalpoststyrelsen syntes hava tänkt sig skola bliva förhållandet. Att söka uppgöra någon mera tillförlitlig kalkyl, medelst vilken i siffror kunde uppvisas den besparing i uppbördskostnad, som härigenom skulle uppstå, torde helt visst visa sig lönlöst. Postverkets befattning med stämpelväsendet skulle nämligen endast komma att bliva *en* av de många faktorer, vilka var i sin mån inverkade på storleken av detta verks omkostnadsstat. Statskontoret delade emellertid den av kommitterade uttalade uppfattningen, att generalpoststyrelsen helt visst underskattat omfattningen av det arbete, som stämpelväsendets handhavande för med sig, och att de för postverket därav föranledda kostnader komme att bliva kanske icke så litet högre än generalpoststyrelsens, dock under delvis annan förutsättning uppgjorda beräkningar visa.

I detta sammanhang ville statskontoret något beröra det av generalpoststyrelsen framkastade förslaget, att postverket måtte få åtnjuta provision av $1\frac{1}{2}$ procent å den av postverket ombesörjda stämpeluppbörden. Kommitterade hade uttalat den förmodan, att under förutsättning att deras förslag till stämpelväsendets omläggning i sin helhet komme till utförande, $1\frac{1}{2}$ procent av stämpeluppbörden under nuvarande förhållanden måhända icke skulle räcka till för utgifternas täckande, och då kommitterade, detta oavsett, funnit berörda förslag röra en bokföringsfråga, om vilken i varje fall bestämmelse icke hade sin plats i de författningar, som reglera stämpelväsendet, hade de förklarat sig saknat anledning att ingå i närmare prövning av samma förslag. Ur statsfinansiell synpunkt, säger statskontoret för egen del, vore den förevarande frågan väl utan vidare betydelse, men betraktade man densamma ur finansstatistisk synpunkt, torde det få anses riktigast, att *alla* de med stämpelväsendet förenade kostnader fortfarande såsom hittills avföras å särskilt avsett anslag å riksstaten. Detta gällde tydligen i främsta rummet de utgifter, som

föranleddes av stämplarnas anskaffande, men även sådana, som vore att hänföra till uppbörds- och kontrollkostnader såsom provisioner åt försäljningsmännen samt arvoden åt kontrollanterna och tillsyningsmännen. Alla dessa utgifter kunde alltid exakt uppgivas och för deras avförande å nämnda anslag kunde alltså icke gärna möta något hinder även efter en sådan omläggning av stämpelförsäljningsväsendet, som nu blivit ifrågasatt. Att hänföra utgifter av detta slag till postverkets driftkostnader borde tydligen icke ifrågakomma, och enligt statskontorets mening borde alltså under sjunde huvudtiteln uppföras ett ordinarie förslagsanslag under titeln »stämpelkostnader». Däremot torde det, såsom redan blivit anmärkt, icke låta sig göra att med någon större grad av tillförlitlighet uppskatta den ökning i kostnader, som, om omläggningen genomfördes, komme att tillskyndas postverket i följd av dess åliggande att distribuera och försälja stämplarna genom postanstalterna. Praktiska svårigheter torde alltså möta mot det uppställda önskemålet, att åt postverket skulle lämnas en gottgörelse, som kunde anses motsvara den verkliga kostnadsökning övertagandet av det nya bestyret komme att draga med sig.

Emot vissa av förslaget detaljbestämmelser hade statskontoret framställt erinringar, för vilka jag skall redogöra, då jag ingår på motiveringen till de särskilda paragraferna. I detta sammanhang vill jag blott fästa uppmärksamheten på av statskontoret gjorda uttalanden i två med omläggningsspörsmålet i nära sammanhang stående frågor. Uttalandenas innebörd framgår av följande utdrag ur statskontorets utlåtande.

»Skulle åt postverket komma att överlämnas befattningen med övriga stämpelsorters anskaffande och tillhandahållande, anser statskontoret, att det icke skulle förefinnas någon anledning att hos statskontoret bibehålla den enligt nådiga *kungörelsen* den 1 maj 1896 *angående kortstämplingens verkställande* detta ämbetsverk nu tillkommande bestyret med anskaffning, utlämnande och utbyte av *kortkonvolut*, vadan allt under nämnda förutsättning berörda kungörelse torde böra underkastas en omredigering i vissa punkter. Slutligen har statskontoret icke ansett sig böra underlåta att med kommitterade framhålla det på en gång lämpliga och billiga däruti, att vid genomförande av den föreslagna omläggningen av stämpelväsendet åtgärd vidtages varigenom den å statskontorets stämpelexpedition tjänstgörande personalen, i den mån den finnes villig därtill, kunde finna användning vid utförandet av de nya göromål, som i sammanhang med stämpelväsendets omläggning komme att tillföras generalpoststyrelsen.»

Beträffande den ställning generalpoststyrelsen intagit till det förslag, varom här är fråga, tillåter jag mig hänvisa till nämnda styrelses utlåtande den 13 sistlidne februari — — —.

Av nämnda utlåtande framgår, att generalpoststyrelsen för sin del

biträtt förslaget om överflyttning på postverket av bestyret med hela stämpelväsandets handhavande ävensom om stämplarnas försäljning till allmänheten genom postanstalterna, där försäljningen icke förbehållits vissa ämbets- och tjänstemän. Generalpoststyrelsen har härutöver förklarat sig villig dels att anordna stämpelförsäljning å alla postanstalter, således icke blott, såsom kommitterade föreslagit, å postkontoren och de postanstalter i övrigt, där sådant kunde finnas erforderligt, dels att övertaga statskontorets befattning med stämpling av blanketter till aktiebrev och obligationer m. fl. handlingar i hela dess av kommitterade i betänkandet den 15 december 1910 föreslagna utsträckning, vilket åtagande sålunda innebär förpliktelse för generalpoststyrelsen att jämväl fastställa det belopp, med vilket stämpel i varje fall skall författningsenligt utgöras.

Innan jag för tillfället lämnar de frågor som beröras i generalpoststyrelsens utlåtande, vill jag med några ord behandla ett spørsmål, som av styrelsen blivit väckt och som även gjorts till föremål för uttalanden av 1910 års stämpelkommitterade samt av statskontoret. Jag åsyftar härmed generalpoststyrelsens hemställan om rätt att i bokföringsväg räkna sig tillgodo någon ersättning för dess befattning med stämpelväsendet efter den föreslagna omläggningens eventuella genomförande. Förslaget, sådant det slutligen preciserats i utlåtandet den 13 februari 1913, avser, att såsom ersättning i ett för allt för postverkets omhändertagande av stämpelförsäljningsväsendet och samtliga därmed förenade utgifter enligt 31 § i förslaget till stämpelförordning postverket måtte tillerkännas 1.8 procent av stämpelförsäljningssumman.

Enligt de beräkningar som ligga till grund för detta förslag skulle postverkets direkta utgifter för stämpelförsäljningen med 1911 års förhållanden till utgångspunkt efter omläggningen kunna uppskattas till i runt tal 290,000 kronor, motsvarande 1.5 procent av stämpelförsäljningssumman. Härtill komme postverkets utgifter för personal i generalpoststyrelsen, vikariatsersättning, blanketter och övriga expenser samt distributionskostnader, sammanlagt beräknade till 20,000 kronor. Den övriga ersättning, som borde tillkomma postverket, särskilt för arbetet å postanstalterna, och vilken ersättning nu ej kunde närmare angivas, hade generalpoststyrelsen ansett sig kunna uppskatta till omkring 30,000 kronor. Dessa sistnämnda båda summor motsvarade ungefär 0.3 procent av stämpelförsäljningssumman för 1911.

I likhet med statskontoret håller jag det för lämpligt att de utgifter, som postverket får vidkännas på grund av den befattning med stämpelväsendet, som blivit ifrågasatt att till detta verk överflytta, utan

sammanblandning med postverkets övriga driftkostnader avföras å särskild räkning, och jag anser det fördensfullt vara ändamålsenligt att det å sjunde huvudtiteln nu uppförda förslagsanslaget till stämpelomkostnader allt fortfarande uppföres i riksstaten och får av generalpoststyrelsen för sådant ändamål disponeras. Å detta anslag skulle då omedelbart avföras generalpoststyrelsens alla direkta utgifter för stämpelväsendet, sådana de närmare angivas i 31 § av stämpelförordningen i dess av statskontoret formulerade och av mig godkända lydelse. Då det emellertid synes mig vara billigt, att den ökning av postverkets allmänna driftkostnader, som uppkommer genom stämpelväsendets handhavande, men icke är av natur att såsom därav direkt föranledd utgift kunna avföras å anslaget till stämpelkostnader, även i någon form gottskrives postverket såsom en med dess egentliga verksamhet icke sammanhörande utgift, har jag efter samråd med chefen för civildepartementet trott mig kunna antaga, att denna fråga bör kunna ordnas på ett för postverket tillfredsställande sätt utan anlitan av den utväg, som blivit av generalpoststyrelsen föreslagen och vilken jag i likhet med 1910 års stämpelkommitterade och statskontoret funnit möta vissa praktiska betänkligheter. Enligt vad jag sålunda tänkt mig, skulle saken kunna ordnas så, att generalpoststyrelsen för varje år gjorde en beräkning över den icke såsom direkt utgift för stämpelväsendet synliga ökning av driftkostnader, som skäligen vore att tillskriva dess befattning med stämpelväsendets handhavande, samt hos Kungl. Maj:t anmälde det sålunda beräknade beloppet till ersättande av anslaget till stämpelkostnader. Härigenom vunnos önskvärd säkerhet därför, att postverkets kostnader för ifrågakvarande ändamål gottgjordes detsamma även i det fall, att kostnaderna överstege den procent av stämpelförsäljningssumman, om vars utbetalande under alla förhållanden generalpoststyrelsen hemställt, varjämte på samma gång samtliga av stämpelväsendet föranledda kostnader till deras verkliga belopp komme att visa sig av bokföringen över anslaget till dessa kostnader.

Efter att hava gjort dessa uttalanden får jag nu anmäla, att jag funnit det av 1910 års stämpelkommitterade utarbetade förslaget till omläggning av stämpelväsendet i alla väsentliga delar kunna av mig godkännas såsom ägnat att tillmötesgå de krav, som ur två synpunkter ställts på en reform på detta område, att nämligen dels begränsa statsverkets med stämpelförsäljningen förbundna kostnader dels göra stämplarna lätt tillgängliga för allmänheten. Jag har i överensstämmelse härmed och med beaktande av de på det hela taget oväsentliga

ändringsförslag, som framställts av statskontoret och generalpoststyrelsen, i den mån jag funnit dem beaktansvärda, låtit inarbeta de nya bestämmelser, som för reformens genomförande påkallas, i det förslag till förordning om stämpelavgiften, som jag i dag anmäler för Kungl. Maj:t. Den ifrågasatta reformen är avsedd att träda i tillämpning med ingången av år 1914. På sätt under utredningen enstämmigt framhållits, torde, under förutsättning att förslaget antages, även bestyret med kortstämplingen böra överlätas på postverket, och har jag för avsikt att framdeles framlägga förslag till de ändrade bestämmelser i nådiga kungörelsen den 1 maj 1896 angående kortstämplingens verkställande, som med anledning härav må finnas erforderliga.

Vad beträffar den under utredningen framförda tanken därpå, att vid genomförandet av den föreslagna omläggningen av stämpelväsendet åtgärd vidtages, varigenom den å statskontorets stämpelexpedition tjänstgörande personalen, i den mån den funnes villig därtill, kunde finna användning vid utförandet av de nya göromål, som i sammanhang med stämpelväsendets omläggning komme att tillföras generalpoststyrelsen, anser jag denna tanke synnerligen värd att beakta såväl av billighetskäl gentemot nämnda personal som av praktiska hänsyn, då det måste vara till gagn för hithörande göromåls handläggning, att den inom statskontorets stämpelkontor samlade erfarenheten på området varder tillgodogjord. Och jag förutsätter såsom möjligt, att generalpoststyrelsen i sådant avseende skall finna användning icke blott för de två stämpelexpeditioner, om vilkas eventuella överflyttande till generalpoststyrelsens stämpelexpedition styrelsen uttalat sig, utan även för den övriga personal å statskontorets stämpelexpedition, som på grund av omläggningen skulle bliva utan anställning.»

Av de bägge krav, vilka den föreslagna omläggningen av stämpelförsäljningen är avsedd att tillgodse, nämligen å ena sidan en begränsning av statsverkets därmed förenade kostnader och å andra sidan lättare tillgång till stämpel för allmänheten, har ju redan från början det senare kravet ställts i främsta rummet. Och den förebragta utredningen synes utskottet icke giva vid handen, att ur kostnadssynpunkt någon större vinst av förslaget genomförande kan för närvarande med säkerhet påräknas. Däremot torde det vara ovedersägligt, att, därest en utveckling av stämpelväsendet kommer att äga rum genom införande av nya stämpelpfiktiga föremål, det föreslagna försäljningssättet erbjuder den stora, redan av 1910 års stämpelkommitterade framhållna fördelen,

Utskottet.

att detsamma icke kan medföra ökade kostnader i samma proportion, som försäljningen tilltager i omfattning.

I fråga om syftet att göra de stämplor, försäljningen genom postverket skulle i huvudsak omfatta, lättare tillgängliga för allmänheten, utvisar den föreliggande utredningen visserligen knappast, att något oavvisligt krav på förbättringar i sådant hänseende hittills gjort sig gällande. Å andra sidan kan det nuvarande försäljningssättet onekligen medföra vissa olägenheter vid anskaffning av en del stämplor och vidare erbjuder detsamma icke den anpassningsmöjlighet efter växande efterfrågan på stämplor, som måste anses önskvärd. Sistnämnda brist kommer givetvis att göra sig alltmera kännbar och säkerligen att medföra avsevärda olägenheter, om och i den mån stämpelväsendet på sätt nyss antytts utvecklas. Det ligger ju också, såsom kommitterade påpekat, i statens fiskaliska intresse, att stämplor äro så lätt tillgängliga som möjligt. Då vidare, på sätt statskontoret bestyrkt, omläggningen icke möter några principiella betänkligheter, utan tvärtom stämpelförsäljningen kan anses bliva genom bifall till förslaget på ett fullt naturligt och med dess karaktär överensstämmande sätt inordnat i förvaltningen, har utskottet icke tvekat att tillstyrka det föreliggande förslaget.

I fråga om omläggningens genomförande har utskottet icke velat underlåta att uttala sin anslutning till vad det ovan återgivna yttrandet till statsrådsprotokollet den 14 mars 1913 innehåller om önskvärdheten därav, att den å statskontorets stampelexpedition tjänstgörande personalen, i den mån den kan vara villig därtill, finner användning vid utförandet av de nya göromål, som i sammanhang med stämpelförsäljningsväsendets omläggning komma att tillföras generalpoststyrelsen.

Beträffande de delar av det föreliggande förslaget, som tillkommit i anledning av framställningar av riksdagen, torde utskottet få meddela följande.

Sättet för verkställande av stämpelbeläggning av stämpelpliktiga handlingar och kontrollen därå.

I fråga om sättet för verkställande av stämpelbeläggning av stämpelpliktiga handlingar och kontrollen därå anhöll 1907 års riksdag i en till Kungl. Maj:t avlåten skrivelse om utredning, huruvida genom förändrade eller förenklade bestämmelser härom skulle kunna utan ökade kostnader för det allmänna åstadkommas en fullständigare kännedom om vad de särskilda stämpelavgifterna inbringade åt statsverket, ävensom en mer tillfredsställande kontroll över att stadgade avgifter behörigen erlades.

I avseende å riksdagens nu berörda framställning har till statsråds-

protokollet den 14 mars 1913, sedan redogörelse lämnats för den i ämnet åstadkomna utredningen, dåvarande departementschefen anført, bland annat, följande.

»Beträffande de i riksdagens skrivelse den 8 mars 1907 framhållna önskemålen synes mig frågan om bättre kontroll över stämpelavgifternas behöriga fullgörande vara av den största betydelsen. Frågan om anordningar för vinnande av mera fullständig statistisk kännedom om de särskilda stämpelavgifternas avkastning är ju även av stort intresse, men torde dock icke vara av den vikt, att för dess skull de stämpelskatteskyldiga böra betungas med besvärliga åtgärder, som endast för vinnande av detta mål äro erforderliga. Däremot lär man icke uteslutande av hänsyn till de skattskyldigas bekvämlighet kunna underlåta att giva föreskrifter, som äro ägnade att bereda nödig garanti för, att stämpelskatteskyldighet fullgöres i de fall, då sådan skyldighet blivit stadgad. Såsom statskontoret (i utlåtande den 31 decembor 1908 i anledning av riksdagens berörda skrivelse) framhållit, lämna dock redan nu gällande bestämmelser en ganska god trygghet för att statens rätt till stämpelskatt behörigen tillgodoses. Genom de av mig i sammanhang med den nya förordningen om arvsskatt och skatt för gåva föreslagna särskilda bestämmelser om fullgörande av skatteplikten med avseende å gåva och sådant testamente, som ej stämpelbelägges i samband med testamentets bevakning, ävensom genom riksdagens år 1912 fattade beslut att i väsentlig mån begränsa stämpelskatteskyldigheten för avhandlingar om skogsavverkningsrätt har antalet stämpelpfiktiga enskilda handlingar, vilkas stämpelbeläggning icke är underkastad direkt kontroll av offentlig myndighet, blivit än ytterligare begränsat. Och genom den i nu föreliggande förslag införda stämpelskatteskyldigheten för promesser samt det ifrågasatta förfaringssättet för stämpling av såväl dylika handlingar som aktiebrev, lottbrev, vissa andels- och delaktighetsbevis samt obligationer, enligt vilket stämplingen av dessa handlingar ovillkorligen skall ske genom statsmyndighets försorg, torde beredas ökad trygghet för, att stämpelskatteskyldigheten med avseende å dem blir behörigen fullgjord. Härefter återstående stämpelpfiktiga enskilda handlingar, vilkas stämpelbeläggning är överlämnad åt de skattskyldiga själva utan direkt tillsyn av offentlig myndighet, äro endast

avhandling om köp eller byte av fartyg, vars dräktighet överstiger 40 ton;

bevis om insättning å depositions- eller kapitalräkning hos bank eller bankir; samt

växel och med växel likställd handling (anvisning, check, invis-

ning, handling, som omfattar uppdrag om inkassering av penningar och mot vars företeende eller avlämnande betalning fordras, kvittens, som, för inkassering av penningar genom annan person än fordringsägaren, från en ort till en annan försändes, och postremissväxel).

Vad beträffar stämpelbeläggningen av växlar och därmed likställda handlingar samt de omförmälda insättningsbevisen, torde den samma i största utsträckning ombesörjas genom bankinrättningar eller bankirer eller kunna av bankinrättning kontrolleras, och det har icke förspotts och finnes ej heller anledning antaga, att stämpelbeläggning av dessa handlingar i någon nämnvärd omfattning skulle uraktlåtas. En viss trygghet mot överträdelse av gällande bestämmelser härutinnan ligger därjämte onekligen även i det bötesansvar, som härför finnes stadgat. Bestämmelsen om sådant ansvar är åter den enda garanti, som finnes för fullgörandet av stämpelplikten beträffande köpe- och bytesbrev om fartyg. De fall, då denna stämpelplikt föreligger, äro emellertid relativt få och stämpelavgiften för dessa handlingar torde helt säkert icke vara av den betydelse för statskassan, att för dess skull särskilda kontrollanordningar kunna anses erforderliga.

För vinnande av fullständigare kännedom om vad de särskilda stämpelavgifterna inbringa åt statsverket kan, med bibehållande av nuvarande, såväl med hänsyn till enkelhet som ur kostnadssynpunkt mycket tillfredsställande anordning för stämpeluppbörden, knappast tänkas annan utväg än införandet av särskilda stämpeltyper för de olika slagen av stämpelavgifter. En alltför långt driven ökning av stämpeltypernas antal bör emellertid undvikas av många skäl, för vilka statskontoret och 1909 års stämpelkommitterade (betänkande den 29 december 1909) i deras av mig nyss återgivna utlåtanden huvudsakligen redogjort. Med hänsyn härtill bör, synes det mig, därest statistisk kännedom om stämpelavgifternas avkastning i önskvärd måtto kan vinnas på annan väg, den utvägen i första hand anlitas. Enligt vad statskontoret framhållit, finnes redan nu möjlighet att vinna kännedom om avkastningen av ett stort antal stämpelavgifter och särskilt av de mest givande. Bland de stämpelavgifter av större betydelse för statskassan, för beräkning av vilkas avkastning lätt användbart material för närvarande ej står till buds, lära avgifterna för bevis om insättning å depositions- och kapitalräkning samt växlar jämte därmed likställda handlingar vara de oftast förekommande och mest betydande. För dessa slag av stämpelpliktiga handlingar synas ock stämplarna av en särskild typ utan fara för de av statskontoret i utlåtande den 31 december 1908 och 1909 års stämpelkommitterade i betänkandet den 29 december 1909 fram-

hållna olägenheter kunna med fördel användas, och jag ansluter mig i fråga härom till det förslag, som avgivits av 1910 års stämpelkommitterade i deras betänkande den 15 december 1910 och som sedermera vunnit även statskontorets gillande, såsom framgår av det uttalande härom statskontoret gjort i sitt utlåtande den 31 januari 1911. Statistiska uppgifter om utbytet av stämpelavgiften för aktiebrev, lottbrev, vissa andels- och delaktighetsbevis ävensom obligationer torde vid bifall till förslaget om dessa handlingars stämpling genom generalpoststyrelsens försorg lätteligen stå att vinna. Och de stämpelpfiktiga enskilda handlingar, om vilkas bidrag till stämpelskatten uppgift allt fortfarande skulle saknas, äro både till antal och avkastning av så ringa betydelse, att särskilda anordningar för vinnande av dylika uppgifter icke torde vara påkallade av något trängande behov.»

Vad departementschefen vid denna punkt sålunda anfört och vad författningsförslaget i anslutning härtill innehåller giver icke utskottet anledning till någon erinran.

Utskottet.

Samtidigt med att 1908 års riksdag antog nu gällande förordning angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper, ifrågasatte riksdagen jämväl stämpelbeskattning av lotter i kommanditbolag, rederibolag, gruvbolag och andra liknande sammanslutningar samt avlät härom en skrivelse till Kungl. Maj:t i syfte att erhålla utredning, huruvida och i vad mån den ifrågasatta stämpelbeskattningen borde genomföras. Det kunde nämligen, enligt riksdagens mening, behöva tagas i övervägande, huruvida icke överlåtelse av lotter i gruvbolag, rederibolag m. m. borde liksom överlåtelse av aktier och banklotter draga överlåtelsestämpel. Frågan om skattskyldighetens utsträckning till överlåtelse av kommanditlotter m. m. syntes emellertid riksdagen böra tills vidare anstå för att komma under bedömande i sammanhang med införande av emissionsstämpel å dylika värdepapper.

Stämpelbeskattning av lotter i kommanditbolag m. m.

I anledning av berörda framställning hava i föreliggande förslag bestämmelser införts om skattskyldighet för lotter i kommanditbolag samt andels- eller delaktighetsbevis i penninginrättningar, som driva rörelse utan av Konungen fastställt reglemente.

Mot förslaget i denna del förekommer från utskottets sida icke någon anmärkning.

Utskottet.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 9 mars 1912 framhöll riksdagen i anledning av en i ämnet väckt motion, hurusom vid en viss typ av aktie-

Om åtgärder mot kringgående av bestämmelserna om stämpelskatt å aktier och lotter m. m.

bolag en tendens gjort sig gällande att kringgå bestämmelserna i 8 § av stämpelförordningen i fråga om stämpelbeläggning av aktiebrev i inländska aktiebolag, och hemställde, att Kungl. Maj:t ville låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag till sådana ändringar i gällande förordning angående stämpelavgiften, eventuellt även i andra författningar, att säkerhet vunnas för att den i denna förordning avsedda stämpelskatt för aktier bleve i varje fall behörigen utgjord. Enligt vad vid ärendets behandling inom riksdagen meddelats, skulle det angivna missförhållandet kunna äga rum genom användande av interimisbevis, som icke utbytas mot aktiebrev, och förekomma särskilt då aktiebolag bildas antingen för ett företag, som beräknas vara slutfört inom kort tid, varefter bolaget kunde upplösas, eller för att övertaga en redan existerande intresse-gemenskap. Det förra förekomme till exempel, då bolag bildades för att inköpa fast egendom, därå avverka skog och sedermera efter styckning sälja egendomen i mindre lotter. Det senare skedde då stärbhusdelägare eller andra samägare satte enskild rörelse på aktier eller då fordringsägare övertog gäldenärens egendom under formen av ett aktiebolag.

I riksdagens skrivelse påpekades jämväl, hurusom fall skulle hava förekommit, då vid bildande av aktiebolag, där samtliga aktier tillhörde en trängre krets av personer, t. ex. medlemmar av samma familj, aktiebrev visserligen upprättats men, vid det förhållande att breven icke behövt fördelas mellan aktieägarna, någon stämpelbeläggning av desamma icke ägt rum.

Då riksdagen funnit angeläget att, även i sådana fall som de sist berörda, stämpelskatt erlades samt att avseende borde fästas vid de olika möjligheter att undgå stämpelbeläggning av aktiebrev, vilka med nuvarande lagstiftning på området ytterligare kunde förefinnas, hade riksdagen velat giva sin framställning till Kungl. Maj:t en härtill syftande avfattning.

I underdånigt utlåtande i anledning av sistnämnda riksdagsskrivelse anförde statskontoret, bland annat, följande.

»Vad först angår de i riksdagens skrivelse omförmälda fall, då aktiebrev blivit utfärdade, utan att stämpelbeläggning ägt rum, är uppenbart, att vederbörande för underlåtenheten att förse aktiebrev med stämpel sökt stöd i den omständigheten, att desamma icke skulle hava, på sätt stämpelförordningen såsom villkor för stämpelskyldighet fordrar, 'av bolaget utgivits'. Då, såsom i det förutsatta fallet, rättigheter för aktieägarna gent emot bolaget grunda sig på de i någon styrelsemedlems eller annan aktieägares förvar befintliga aktiebrev, måste dessa visserligen enligt statskontorets mening anses utgivna och således vara under-

kastade stämpel, men då vid en strängt bokstavlig tolkning av ordet 'utgivna' en annan slutsats möjligen skulle kunna dragas, synes lämpligt, att det allmänna stadgandet för detta särskilda fall förses med det förtydligande tillägg, att upprättat aktiebrev skall, ändock att det icke blivit av aktieägaren mottaget, anses såsom av bolaget utgivet, då aktieägaren äger att detsamma hos bolaget utbekomma. Statskontoret vill slutligen i detta sammanhang erinra, hurusom i (1910 års) stämpelkommittéens den 15 december 1910 avgivna förslag till förordning angående stämpelavgiften finnes under 27 § intaget ett stadgande, enligt vilket all stämpelbeläggning av aktiebrev och lottbrev skulle ske genom statskontorets försorg. Skulle detta förslag — vilket visserligen framstälts i statistiskt syfte — bliva antaget, torde det i sin mån vara ägnat att minska tillfällena till undandragande av stämpelskatt vid utfärdande av aktiebrev och lottbrev.

Vidkommande därefter frågan om åtgärders vidtagande i syfte att hindra det kringgående av de givna stadgandena om stämpel till aktiebrev, som ligger däri att i stället för aktiebrev endast interimisbevis utfärdas, så synas de upplysningar, som inom riksdagen lämnats om förekomsten av sådant missbruk, giva vid handen, att något bör göras för stävjandet av detta ofog.

I 27 § av lagen den 12 augusti 1910 om aktiebolag föreskrives: 'Ej må aktiebrev utgivas, innan registrering enligt 33 § skett därom, att etc.'

'Utgives, innan aktiebrev utfärdats, bevis om rätt till delaktighet i bolaget (promess) eller om verkställd inbetalning å aktie (interimisbevis, interimiskvitto), skall sådant bevis ställas till viss man.'

Såsom härav synes, medgiver aktiebolagslagen att, i avbidan på aktiebrevs utfärdande, delaktighetsbevis (promess) må utgivas. Någon föreskrift, att delaktighetsbevis av detta slag skall förses med stämpel, är dock icke meddelad, och detta tydligen av den anledning, att det förutsättes, att dessa delaktighetsbevis skola komma att inom kort utbytas mot aktiebrev, stämpelbelagda i enlighet med gällande stämpelförordnings stadganden.

Om det nu visat sig, att man söker undgå aktiestämpeln genom användande av delaktighetsbevis (promess), som sedermera icke utbytes mot aktiebrev, synes anledning förefinnas att i stämpelförordningen införa stadgande, enligt vilket promess skall vid utfärdandet åsättas stämpel enligt enahanda grund som aktiebrev eller lottbrev.»

I anslutning till vad sålunda anförts avgav statskontoret förslag till viss ändring av 8 § och 52 § 2 mom. i stämpelförordningen i syfte

att förebygga ett kringgående på antytt sätt av bestämmelserna angående stämpelbeläggning av aktier ävensom av lottbrev, varjämte statskontoret, under förutsättning att det av 1910 års stämpelkommitterade avgivna förslaget om stämpling av alla aktiebrev och lottbrev genom statskontorets försorg bleve antaget, ansåg att ett sådant stadgande borde omfatta jämväl promess å aktiebrev och lottbrev.

Sedermera hördes i ärendet patent- och registreringsverket, som i avgivet utlåtande, beträffande statskontorets förslag att stämpelbelägga promess enligt enahanda grund som aktiebrev erinrade, att enär intet hindrade, att promess kunde utgivas, innan inbetalning å aktien ägt rum, det kunde, sedan promessen utfärdats, inträffa, att aktierätten till följd av utebliven likvid förverkades och att således aktiebrev aldrig komme att utfärdas. Statskontorets förslag i denna punkt skulle således kunna innebära ett frångående av den princip, som låge till grund för stämpelbeläggning av aktiebrev, nämligen att med skatt belägga den kapitalöverflyttning, som ägde rum genom inbetalning å aktie.

I Kungl. Maj:ts förslag äro de omförmälda paragraferna avfattade i enlighet med statskontorets förslag, varjämte, i anledning av patent- och registreringsverkets erinring, i 20 § föreslagits ett stadgande om rätt till restitution av erlagd stämpelavgift för promess i det fall, att den å promessen grundade aktie- eller andelsrätten till följd av utebliven likvid blivit förverkad. Därjämte har i den paragraf, som handlar om skyldighet att låta verkställa stämpling av aktie- och lottbrev samt obligationer m. fl. handlingar genom statsmyndighets försorg, inrymmts bestämmelse, att denna skyldighet skall gälla även med avseende å promesser.

Utskottet.

Utskottet har intet att erinra mot vad propositionen i förevarande punkt innehåller.

*Ändringar
påkallade av
lagstiftningen
rörande
fartygs-
kontrollen.*

Till statsrådsprotokollet den 29 maj 1914 har chefen för finansdepartementet omförmält, att, därest ett av Kungl. Maj:t i propositionen nr 122 till nu pågående riksdag framlagt förslag till anordnande av utvidgad statskontroll å fartygs sjövärdighet m. m. godkändes, härav borde för-anledas åtskilliga ändringar i förordningen angående stämpelavgiften. Erforderligt förslag i sistberörda syfte hade utarbetats inom finansdepartementet, men innan detsamma i sinom tid, efter det riksdagen fattat beslut rörande fartygskontrollen, upptoges till slutlig prövning, borde statskontorets yttrande över förslaget inhämtas.

Sedan riksdagen numera fattat beslut i anledning av nämnda

proposition nr 122 har Kungl. Maj:t till bevillningsutskottet överlämnat ett inom finansdepartementet utarbetat förslag till de ändringar i föreliggande författningsförslag, som påkallades av riksdagens omförmälda beslut. Tillika med berörda förslag har överlämnats ett av statskontoret och kommerskollegium den 12 augusti 1914 i frågan gemensamt avgivet utlåtande, däri ämbetsverken på två punkter ifrågasatt ändringar i förslaget och förklarat sig i övrigt icke hava något mot detsamma att invända.

Med iakttagande av vad ämbetsverken sålunda anmärkt, varemot, efter vad utskottet inhämtat, från finansdepartementets sida ingen erinran förekommer, har utskottet på behöriga ställen i 1 och 3 §§ av Kungl. Maj:ts förslag infört de sålunda föreslagna ändringarna; och upptagas paragraferna med sin sålunda ändrade lydelse i utskottets hemställan här nedan.

40 § i författningsförslaget innehåller bestämmelser om inventering hos stämpelförsäljare. Sådan inventering skall varje år å sista söcken dagen genom Kungl. Maj:ts befallningshavandes försorg förrättas hos stämpelförsäljare, som, »enligt vad generalpoststyrelsen hos Kungl. Maj:ts befallningshavande anmält», erhållit stämplat i räkning.

40 § i författningsförslaget.

Det har syntts utskottet, att föreskriften om skyldighet för generalpoststyrelsen att till befallningshavandena lämna meddelande om fungerande stämpelförsäljare bör erhålla en något mera preciserad avfattning. I sådant hänseende har utskottet velat ifrågasätta, att i förevarande paragraf staten »enligt vad generalpoststyrelsen hos Kungl. Maj:ts befallningshavande anmält» uteslutes och att i stället såsom ett särskilt stycke sist i paragrafen införes föreskrift om skyldighet för generalpoststyrelsen att under loppet av november månad tillställa Kungl. Maj:ts befallningshavande förteckningar över stämpelförsäljare i länen. Genom en sådan anordning erhåller befallningshavande förteckningen i god tid för anordnande av den årliga inspektionen.

Utskottet har slutligen ansett, att den i det föreliggande författningsförslaget bibehållna beteckningen *artikel* för de olika huvudavdelningarna lämpligen bör utbytas mot *kapitel*.

Vad Kungl. Maj:ts förslag innehåller i de delar, om vilka utskottet nu icke yttrat sig, föranleder ingen erinran från utskottets sida.

Motionerna. Utskottet övergår nu till att yttra sig i anledning av de bägge föreliggande motionerna.

II: 7. Herr Molin i Dombäcksmark vänder sig i sin motion mot den i det föreliggande förslaget med oförändrad lydelse bibehållna bestämmelsen i gällande stämpelförordning, enligt vilken, där någon vill föra talan om återfående av stämpelavgift, som av ämbets- eller tjänsteman debiterats eller i enlighet med dennes tillsägelse blivit erlagd för sådan handling, vars stämpelbeläggning skall granskas i hovrätt, sådan talan skall anhängiggöras i vederbörande hovrätt och fullföljas hos Konungen. Motionären anser, att det bör åligga den ämbets- eller tjänsteman, som uppburit för hög stämpelavgift, att »utan onödigt dyrbara formaliteter» återbetala vad för mycket erlagts.

Utskottet. Till en början må då anmärkas, att de stämplars anmärkningen gäller äro s. k. dubbla beläggningsstämplar, vilkas med nr 2 märkta delar skola, jämlikt 40 § i gällande stämpelförordning (35 § i förslaget) i syfte av kontroll insändas till vederbörande hovrätt. Det torde ligga i öppen dag, att det icke bör ifrågasättas att en tjänsteman skall vidtaga ändring i en åtgärd, för vilken han avgivit redovisning till överordnad myndighet. Och intill dess sådan redovisning på angivet sätt ägt rum, torde det vara honom obetaget att, där för hög stämpelbeläggning uppvisas, återbära vad för mycket uppburits. Är saken tvistig, tillhör den givetvis rätteligen domstols behandling.

För övrigt vill utskottet påpeka, hurusom den granskning av insända stämpeldelar, som jämlikt 41 § i stämpelförordningen (36 § i det föreliggande förslaget) skall verkställas i hovrätterna icke, enligt paragrafens ordalydelse är inskränkt till fall, då för låg stämpelavgift uttagits, utan skall omfatta även sådana fall, där åsatt stämpel är högre än den bort vara. Utskottet har gjort sig underrättat om det förfaringsätt, som i Svea hovrätt tillämpas i fall av sistnämnda art. Advokatfiskalen plägar till vederbörande tjänsteman avlåta en skrivelse med föreläggande för denne att till advokatfiskalen ingiva bevis, att det för högt debiterade stämpelbeloppet blivit återbetalt. Sedan sådant bevis inkommit, berättigas tjänstemannen att återfå de kontrollstämplar, som motsvara det återbetalta beloppet. Utskottet förutsätter, att liknande förfaringsätt tillämpas vid rikets övriga hovrätter.

Slutligen må framhållas, att jämlikt 7 § i stämpelförordningen (samma paragraf i förslaget) stämpelfrihet äger rum i frågor angående stämpelavgifter.

Med hänsyn till vad sålunda anförts torde det i nu ifrågavarande motion framställda yrkandet icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Den bestämmelse, som avses i herr Zetterstrands motion, tillkom år 1908 med den då antagna, ännu gällande stämpelförordningen, som trädde i kraft den 1 januari 1909. Förut gällde enligt 34 § i 1899 års stämpelförordning, dels att, då ämbets- eller tjänsteman, vilken hade att å tjänstens vägnar emottaga handling, som enligt II Art. skulle vid företeende inför offentlig myndighet förses med stämpel, tillika vore försäljningsman, de till handlingen erforderliga stämplor skulle köpas hos honom, i vilket fall han borde verkställa stämpelbeläggningen, dels ock att å medel, som blivit för inköp av stämplor avlämnade till ämbets- eller tjänsteman, denne skulle vara pliktig utan ersättning meddela kvitto, därest köparen avlämnade två lika lydande, av honom underskrivna reversal, angivande medlens belopp och den handling, för vilken stämplorna avsåges; av dessa reversal skulle det ena kvarstanna hos ämbets- eller tjänstemannen och det andra återställas kvitterat. Avsikten med den senare bestämmelsen var att bereda den, som varit skyldig att avlämna kontanter till inköp av stämplor utan att i utbyte genast kunna återfå den ingivna handlingen, belagd med stämplor till motsvarande belopp, tillfälle att styrka den av honom gjorda inbetalningen, dock att köparen för att erhålla kvitto skulle vara skyldig att låta betalningen åtföljas av reversal.

I justitieombudsmannens ämbetsberättelse till 1903 års riksdag riktades åtskilliga anmärkningar mot de i stämpelförordningen intagna stadgandena beträffande kontrollen över uppbörd och redovisning av stämpelmedel samt därmed sammanhängande bestämmelser. Bland annat anförde justitieombudsmannen: *att* enligt gällande stadganden vissa försäljningsmän kunde komma att av den rättssökande allmänheten förskottsvis uppbära stämpelavgifter, angående vilka medels inlevererande föreskrifter visserligen givits men någon direkt kontroll över dessa föreskrifters iakttagande ej stadgats; *att* försäljningsmannen icke ens vore lagligen förbunden att över ifrågavarande medel föra anteckningar, i följd varav beloppet av de stämpelavgifter, en försäljningsman vid ett givet tillfälle rätteligen skulle innehava, i många fall icke kunde med ledning av tillgängliga officiella handlingar fastställas; *att* de föreskrivna inventeringarna avsåge allenast det förlag av stämplor, försäljningsmannen fått emottaga, ävensom för stämplor, som till försäljningsmannen utlämnats, influtna och vid inventeringstillfället ännu icke inlevererade medel; *att* säkerheten, som försäljningsmannen

skulle ställa för sin uppbörd, ofta vore formligen begränsad till de mottagna stämplarna och torde, även där detta icke vore förhållandet, näppeligen i och för sig medföra trygghet för de i förskott inbetalda stämpelmedlens behöriga inlevererande, enär ju under nuvarande förhållanden t. ex. kunde inträffa, att en stämpelförsäljare, som i förskott mottog en stämpelavgift, redan häftade i skuld för uttagna och använda stämplarna, fullt motsvarande beloppet av den av honom ställda säkerheten, vartill komme att gällande lagstiftning icke lade hinder i vägen ens därför, att en tjänsteman, som alls icke ställt någon säkerhet, kunde vid emottagande av stämpelpliktiga handlingar uppbära stämpelavgifter; att det saknades varje föreskrift om sättet, varpå försäljningsman borde hava stämpelmedel förvarade; att det tillika torde saknas verksam kontroll däröver, att handlingar, för vilka stämpelavgifter förskottsvis inbetalts, bleve inom föreskriven tid med stämplarna försedda; samt att domhavande å landet och expeditionshavande vid rådstuvurätt kunde, genom underlåtenhet att iakttaga den i lag stadgade expeditionstiden eller genom att tillika försumma att i behörig tid till vederbörande hovrätt insända renoverade exemplar av småprotokollen, fördröja stämpelbeläggnings- och på sådant sätt förlänga tiden för omhändertagandet av de i förskott erlagda stämpelavgifterna.

De sålunda omförmälda oegentligheterna i stämpellagstiftningen hade synts justitieombudsmannen äga den betydelse, att han trots sig böra fästa uppmärksamheten å desamma.

I anledning av denna justitieombudsmannens framställning förklarade sig riksdagen uti skrivelse den 20 februari 1903 hava funnit det tydligt framgå, att i stämpelförordningen förekommande bestämmelser om redovisning av stämpelmedel icke vore så fullständiga och klara, att de kunde anses fullt tillfredsställande. Enligt vad riksdagen vidare förmått, komme härtill ytterligare, att alla föreskrifter saknades om kontroll däröver, att av ämbets- eller tjänstemän, vilka hade att å tjänstens vägnar mottaga enskilda stämpelpliktiga handlingar, i förskott uppburna stämpelmedel bleve behörigen till statsverket inlevererade och således den enskilde, som inbetalt stämpelmedel, skyddad mot eventuell förlust genom bristande redovisning av uppbördsmanen. Det vore tydligt, fortsatte riksdagen, att kontrollföreskrifter i detta hänseende vore av behovet påkallade.

Riksdagen anhöll fördenskull, att Kungl. Maj:t måtte låta utarbeta och för riksdagen framlägga förslag till bestämmelser, varigenom en ej mindre för statsverket än även för den enskilde betryggande kontroll över

redovisningen och inlevereringen till statsverket av stämpelmedel skulle kunna åvägbringas.

I anledning av riksdagens nämnda framställning hördes dels samtliga länsstyrelser dels statskontoret. Länsstyrelsernas yttranden överensstämde alla däri, att stämpelförordningens stadganden i ifrågavarande delar borde fullständigas i det av riksdagen angivna syftet.

Statskontoret påpekade i sitt utlåtande, bland annat, hurusom ovetenhet om det stadgande, enligt vilket kvitto å erlagda stämpelmedel kunde fordras, eller obenägenhet att synas på något sätt misstänksam sannolikt i många fall gjort och fortfarande gjorde, att kvitto å stämpelförskottsmedel icke ifrågasattes. Såväl ur ordnings- och kontrollsynpunkter som med hänsyn till den betalningsskyldiges befogade anspråk på något erkännande av det honom avfordrade skattebeloppets mottagande vore det emellertid, enligt statskontorets mening, önskvärt, att kvitto å dylika medel alltid och oberoende därav, huruvida särskild begäran därom framställdes eller icke, bleve avlämnat till inbetalaren. Vid sådant förhållande borde det knappast råda någon tvekan om lämpligheten och rättmätigheten av en sådan förändring av meranämnda stadgande, att skyldighet att omedelbart avlämna kvitto å inbetalda stämpelförskottsmedel, varom fråga vore, ålades den, som å tjänstens vägnar hade att emottaga den handling, för vars stämpelbeläggning medlen vore avsedda, ävensom att denna skyldighet icke ställdes i beroende av det förhållande, huruvida de inlevererade medlen hade åtföljts av reversal eller icke. Genom införande av en dylik bestämmelse skulle, i den mån sådant vore förenligt med nuvarande uppbördssätt för stämpelskatt, i statskontorets tanke kunna anses sörjt för att enskild part icke skulle blottställas för krav å stämpelbelopp, som en gång blivit av honom erlagt, och, därest sådant krav skulle framställas, vara i tillfälle att styrka dess obefogenhet.

Statskontoret anförde vidare, att statens intresse syntes kräva, att inbetalda stämpelförskottsmedel snarast möjligt förvandlades i stämplars; och jämväl för den enskilde borde det vara av vikt, att icke expeditionen av ärendet obehörigen fördröjdes till följd av åstundan å någon expeditionshavandes sida att för egen räkning få under längre eller kortare tid förfoga över de till stämpelinköp avsedda medlen. Statskontoret förklarade sig därför anse, att i stämpelförordningen borde införas ett stadgande av innehåll, att det skulle åligga ämbets- eller tjänsteman, som uppburit betalning för dubbel beläggningsstämpel utan att handlingen samtidigt därmed belagts med stämpel, att så snart lämpligen kunde ske och minst en gång i månaden, i Stockholm till

statskontoret och i länen till lantränteriet, inleverera dessa medel; och skulle, erinrade statskontoret, därest ett sådant stadgande komme att meddelas, därigenom även vinnas den fördel, att ämbetsmännens behov av på kredit inköpta stämplat i ganska väsentlig mån inskränktes.

Bleve det, såsom statskontoret redan föreslagit, en ovillkorlig skyldighet för emottagaren av en viss stämpelpfiktig handling att genast meddela kvitto å de kontanta medel, som för handlingens förseende med stämplat till erforderligt belopp avlämnats, syntes det statskontoret ligga nära till hands att förbinda nämnda skyldighet med ett av ordningshänsyn fullt påkallat åliggande att föra räkning över sådan penningeuppbörd. För dessa medel måste nämligen vederbörande tjänsteman, enligt statskontorets mening, under alla omständigheter anses bära uppbördsmanansvar gent emot såväl den person, som varit förpliktad att inbetala medlen, som staten, intilldess handlingen blivit belagd med stämplat till belopp motsvarande uppbördsmedlen; och statskontoret hemställde därför, att, i sammanhang med införande i stämpelförordningen av föreskrift om skyldighet för emottagare av stämpelförskottsmedel att därå meddela kvitto, det måtte utfärdas en bestämmelse, varigenom det ålades uppbördsmanen att bokföra alla dylika medel.

Då det, såsom statskontoret antytt, vore av vikt att icke utöver det nödvändiga betunga vederbörande domstolstjänstemän med de ifrågasatta nya bestyren, och då statskontoret föreställde sig, att detta besvär skulle i väsentlig grad underlättas genom användandet av för ändamålet avpassat blankettryck, uttalade sig statskontoret för meddelande av en föreskrift därom, att kvitto å förskottsmedel för inköp av stämplat skulle utfärdas å tryckt blankett enligt antaget formulär, i vilken händelse bokföringen av medlen borde kunna inskränka sig till en kvittots huvudsakliga innehåll motsvarande anteckning å en talong. För berörda ändamål borde alltså enligt statskontorets mening komma till användning blankethäften, i vilka talongbladen, liksom kvittensblanketterna, skulle vara numrerade i löpande följd och för övrigt så inrättade, att de använda talongbladen med lätthet kunde avskiljas från de ännu obegagnade för att såsom verifikationer åtfölja den remiss av stämpelmedel, till vilken de hörde; och har statskontoret för åskådliggörande av denna anordning bifogat ett förslag till kvittensblankett med tillhörande talong.

I anslutning till vad sålunda andragits avgav statskontoret förslag till ny formulering av stämpelförordningens 34 och 35 §§.

Vid underdånig föredragning av förslag till 1908 års stämpelförordning anförde vid nu ifrågavarande punkt dåvarande chefen för finans-

departementet (proposition nr 160) år 1908 efter att hava lämnat den redogörelse för utredningen i ämnet, som här ovan i sammandrag återgivits, bland annat, att departementschefen funne genom utredningen ådagalagt, att de i 34 och 35 §§ av stämpelförordningen förekommande stadganden behöfve i berörda delar fullständigas; och då statskontorets förslag till omredigering och komplettering av nyssnämnda bägge paragrafer borde vara ägnat att icke blott bereda väsentligen ökad trygghet för den enskilde mot krav på redan fullgjord skatteplikt, utan även tillgodose kravet på en mera effektiv kontroll, särskilt över uppbörden av den betydande inkomst, som genom bouppteckningsstämpeln tillflöte statskassan, förordade departementschefen framställning till riksdagen i enlighet med detta förslag. Det besvär, som genom dess antagande komme att tillskyndas underdomstolarnas expeditionshavande, syntes, uttalade departementschefen slutligen, icke bliva i avsevärd grad större än vad nödig reda och överskådlighet beträffande en uppbörd av ifrågavarande slag i allt fall måste anses kräva.

Den av Kungl. Maj:t sålunda föreslagna lydelsen av ifrågavarande paragrafer blev av riksdagen godkänd.

Då ifrågavarande nu gällande bestämmelser tillkommit i anledning av en framställning av riksdagen, då alla i anledning av riksdagens i ämnet avlåtna skrivelse hörda myndigheter voro ense om de förut gällande stadgandenas otillfredsställande beskaffenhet, då vidare vid de nuvarande bestämmelsernas avfattning, efter vad av utredningen framgår, särskild hänsyn tagits därtill att vederbörande domstolstjänstemän icke skulle bliva utöver det nödvändiga betungade med de nya bestyren och då slutligen motionären icke uppvisat, att ifrågavarande stadganden i tillämpningen visat sådana brister, att ändring är påkallad, har utskottet ansett sig böra avstyrka den förevarande motionen.

Utskottet.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med avslag å motionerna II: 7 av herr Molin i Dombäcksmark och II: 238 av herr Zetterstrand, måtte antaga Kungl. Maj:ts förevarande proposition med förslag till förordning angående stämpelavgiften, dock att

dels det i författningen såsom beteckning för huvudavdelningarna använda ordet *artikel* skall utbytas mot *kapitel*,

Bevillningsutskottets betänkande Nr 29.

dels ock att 1, 3 och 40 §§ skola erhålla den lydelse, den vid detta betänkande fogade bilagan utvisar.

Stockholm den 21 augusti 1914.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.

Bilaga.

Förslag

till

förordning angående stämpelavgiften.

I KAP.

Om stämpel till statsmyndigheternas expeditioner.

1 §.

I fråga om stämpel till expeditionerna hänföres statsmyndigheterna till följande avdelningar:

Första avdelningen:

Underdomstolar i stad; gränsetullrätter; krigsrätter; överståthållarämbetet för uppboråsärenden och överståthållarämbetet för polisärenden; magistrater och övriga till statsförvaltningen hörande myndigheter i städer och köpingar; notarii publici; granskningsmän av biografbilder; bergmästare; direktioner för sjömanshus; tullkamrar och tullinspektioner;

biskopsämbeten, hovkonsistorium och myndigheter, vilka handhava styrelsen eller förvaltningen vid statens undervisningsanstalter;
ävensom alla statsmyndigheter, vilka icke finnas i denna eller övriga avdelningar upptagna.

Andra avdelningen:

Underdomstolar på landet.

Tredje avdelningen:

Chefsämbeten och förvaltande myndigheter vid armén och marinen; överståthållarämbetets kansli; Kungl. Maj:ts befallningshavande och till landsstaten hörande tjänstemän; chefer för väg- och vattenbyggnadsdistrikten; yrkesinspektörer och underinspektörer inom yrkesinspektionen; *fartygsinspektörer*; justerare; domkapitel och Stockholms stads konsistorium; lantmäterikontor; lantmätare.

Fjärde avdelningen:

Rikets hovrätter; krigsöverdomstolar; fångvårdsstyrelsen; arméförvaltningen; marinförvaltningen; lotsstyrelsen; generalpoststyrelsen; medicinalstyrelsen; väg- och vattenbyggnadsstyrelsen; telegrafstyrelsen; järnvägsstyrelsen; riksförsäkringsanstalten; försäkringsinspektionen; vattenfallsstyrelsen; socialstyrelsen; pensionsstyrelsen; kammarkollegium; statskontoret; kommerskollegium; kammarrätten; generaltullstyrelsen; statistiska centralbyrån; överintendentensämbetet; patent- och registreringsverket; bankinspektionen; kontrollstyrelsen; mynt- och justeringsverket; riksarkivet; läroverksöverstyrelsen; folkskolöverstyrelsen; lantmäteristyrelsen med generallantmäterikontoret; domänstyrelsen; lantbruksstyrelsen.

Femte avdelningen:

Statsdepartementen; nedre justitierevisionen; justitiekanslersämbetet; Riksdagens justitieombudsman; riksrådet; hovexpeditionen; och sekreterämbetet vid Kungl. Maj:ts orden.

3 §.

I avseende på expeditionernas förseende med stämpel gäller, med de här nedan i 7 § nämnda undantag, denna tariff:

	1 Avd.		2 Avd.		3 Avd.		4 Avd.		5 Avd.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
<i>Adelsbrev</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	250	—
<i>Anordning</i>					fritt					
<i>Antagningsbevis</i> å ämbete eller tjänst; lika med <i>Fullmakt</i> eller <i>Förordnande</i> .					fritt					
<i>Anvisning</i> eller <i>Assignment</i> . .					fritt					
<i>Apoteksprivilegium</i> i stad eller köping	—	—	—	—	—	—	—	—	100	—
„ på landet	—	—	—	—	—	—	—	—	40	—
<i>Avflyttningsbetyg</i> för sjöman . .					fritt					
<i>Avsked</i> , då den avskedstagande tillägges värdighet av högre ämbete eller tjänst, förses med stämpel lika med <i>Fullmakt</i> å karaktär av ämbete eller tjänst.					fritt					
» i annat fall					fritt					
<i>Avskrift</i> av lantmätarens eller med honom i avseende på										

	1 Avd.		2 Avd.		3 Avd.		4 Avd.		5 Avd.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
gående igenkänningsmärke för automobil	10	—	—	—	10	—	—	—	—	—
Bevis av lantmätare och justerare					fritt					
„ om uppvisning av pass . .					fritt					
„ som erfordras för utbekommande av belöning för rovdjurs dödande					fritt					
„ antagnings-; se <i>Antagningsbevis</i> .										
„ över på- eller avmönstring av sjöman					fritt					
„ präst-					fritt					
„ innefattande meddelande eller utdrag ur kyrkobok, som förvaras i landsarkiv					fritt					
„ av läkare eller karantänstjänsteman					fritt					
„ vidimations-					fritt					
„ om registrering, tecknat å ordning för aktiebolag eller stadgar för förening för ekonomisk verksamhet eller å protokoll om beslut angående ändring i sådant bolags ordning eller sådan förenings stadgar eller å framställning om medlems inträde i eller avgång ur sådan förening					fritt					
„ lagfarts-, angående fång till fast egendom, där taxeringsvärdet eller köpesumman för den egendom, som beviset avser, icke uppgår till 1,000 kronor					fritt					

	1 Avd.		2 Avd.		3 Avd.		4 Avd.		5 Avd.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
20 kronor för varje fulla 100 kronor av den ordinarie lön, som åtföljer dylik eller därmed jämförlig beställning, men för annan person till belopp av 70 kronor likaledes för varje fulla 100 kronor av sådan lön.										
<i>Fullmakt</i> för riksdagsman . . . Se för övrigt 4 och 5 §§.					fri					
<i>Förbud</i> mot nyttjande av fartyg eller fartygs inrättningar eller redskap, besked därom					fritt					
<i>Förmyndarförordnande</i> ; se <i>Protokoll</i> .										
<i>Förmyndarkammarens uträkning</i> å omyndiges medel					fri					
<i>Förordnande</i> , varigenom ämbete eller tjänst tillsättes; lika med <i>Fullmakt</i> .										
„ att viss tid eller tills vidare förvalta ämbete eller tjänst, då därmed följer rätt till den med ämbetet eller tjänsten förenade inkomst	3	—	3	—	3	—	3	—	6	—
<i>Förordnande</i> , annat					fritt					
<i>Förrättningshandling</i> , lantmätarens eller med honom likställd tjänstemans; se <i>Lantmätarens förrättningshandling</i> .										
<i>Förpassning</i> , tull-					fri					
<i>Gravationsbevis</i> ; se <i>Bevis</i> .										
<i>Grevebrev</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000	—
<i>Instrument</i> ; se <i>Protokoll</i> .										
<i>Interims nationalitets- och registreringscertifikat</i> . . .	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—
» passagerarfartygscertifikat	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—

	1 Avd.		2 Avd.		3 Avd.		4 Avd.		5 Avd.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
<i>Intyg</i> om registrering av mönster					<i>fritt</i>					
„ att ansökning om varumärkes registrering mottagits eller att registrering av varumärke förnyats. . .					<i>fritt</i>					
<i>Jordregister</i> : avskrift eller utdrag av upplägg i, som jämlikt § 28 i förordningen angående jordregister rekvireras av lantmätare .					<i>fritt</i>					
som eljest begäres:										
om avskriften eller utdraget omfattar blott ett inskrivningsrum	—	—	—	—	—	50	—	—	—	—
om avskriften eller utdraget omfattar mera än ett inskrivningsrum:										
för det första rummet .	—	—	—	—	—	50	—	—	—	—
för vardera av det andra och tredje rummet . .	—	—	—	—	—	25	—	—	—	—
för ett vart av efterföljande rum	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—
<i>Kallelse</i> å okända borgenärer i anledning av ansökning om tillstånd att nedsätta aktiebolags kapital.	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
<i>Kallelsebrev</i> i anledning av ansökning om tillstånd att nedsätta aktiebolags kapital eller till aktieägare om bolagsstämma eller till medlem av registrerad förening om sammanträde					<i>fritt</i>					
„ i mål angående konkurs, boskillnad, årsstämming eller										

	1 Avd.		2 Avd.		3 Avd.		4 Avd.		5 Avd.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
till belopp av 40 öre för varje fulla 10 ton av fartygets dräktighet.										
<i>Notarialprotest; se Protest.</i>										
<i>Order</i> , varigenom beställning med lön på stat tillsättes .	—	—	—	—	3	—	3	—	6	—
<i>Pass</i> , fiske-					<i>fritt</i>					
„ rese-:										
för den, som reser i kronans ärende.					<i>fritt</i>					
för annan person:										
till inrikes orter.	—	50	—	—	—	50	—	—	—	50
till utrikes orter:										
för invånare i Torneå fögderi för resa till Uleåborgs län i storfurstedömet Finland					<i>fritt</i>				2	—
annat	2	—	—	—	2	—	—	—	2	—
„ tull-: för utrikes sjöfart:										
för öppen båt.	—	25	—	—	—	—	—	—	—	—
för annat fartyg	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
för inrikes sjöfart eller s. k. årspass.					<i>fritt</i>					
<i>Passagerarfartygscertifikat</i> förses med stämpel till följande belopp:										
för fartyg under 50 bruttoton	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—
om 50 intill 100 »	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—
» 100 » 300 »	—	—	—	—	5	—	5	—	—	—
» 300 » 1,000 »	—	—	—	—	10	—	10	—	—	—
» 1,000 » 2,000 »	—	—	—	—	20	—	20	—	—	—
» 2,000 bruttoton eller däröver	—	—	—	—	40	—	40	—	—	—
<i>Passagerarfartygscertifikat</i> , förlängning därav; lika med <i>Bevis</i> .										
<i>Patentbrev</i>	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—
<i>Pensionsbrev</i>					<i>fritt</i>					

	1 Avd.		2 Avd.		3 Avd.		4 Avd.		5 Avd.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
25 öre för varje hektar därutöver, allt beräknat för varje år, viloståndet medgivits att gälla.										
<i>Resolution</i> , kommunikations- . . . dock skall stämpel för kommunikationsresolution icke mera än en gång i varje mål utgöras, ändå att handlingar flera gånger kommuniceras eller till påminnelser utlämnas.	<i>fri</i>		<i>fri</i>		1	—	1	—	2	—
„ angående föreläggande enligt lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet					<i>fri</i>					
„ på ansökning om förordnande för lantmätare eller med honom i avseende på behörighet till vissa förrättningar likställd tjänsteman att verkställa lantmäteriförrättning i ändamål att vinna avsöndring av jord, vattenfall, fiske eller annan dylik lägenhet					<i>fri</i>					
„ eljest innefattande huvudsakligt beslut, tecknad å företedd handling.	1	—	2	—	3	—	10	—	20	—
„ med rubrik; lika med <i>Utslag med rubrik</i> .										
Se för övrigt 6 §.										
<i>Salubrev</i> å utmätningssvis försåld fast egendom	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—
<i>Sjöfartsbok</i>					<i>fri</i>					

	1 Avd.		2 Avd.		3 Avd.		4 Avd.		5 Avd.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
slagits eller förklarats hava förfallit; att registrering av varumärke eller förnyelse av sådant märkes registrering vägrats; eller att varumärke avförts ur registret					<i>fri</i>					
<i>Utdrag</i> av fastighetsbok; se <i>Fastighetsbok</i> .										
„ av dombok eller protokoll; se <i>Protokoll</i> .										
„ av jordregister; se <i>Jordregister</i> .										
<i>Utnämning</i> s brev för:										
riddare och kommandör av Kungl. Maj:ts orden . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	400	—
kommandör med stora korset:										
av Svärdsorden	—	—	—	—	—	—	—	—	200	—
av Nordstjärneorden . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	200	—
av Vasaorden	—	—	—	—	—	—	—	—	200	—
kommandör:										
av Svärdsorden	—	—	—	—	—	—	—	—	150	—
av Nordstjärneorden . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	150	—
av Vasaorden	—	—	—	—	—	—	—	—	150	—
riddare av Konung Carl XIII:s orden	—	—	—	—	—	—	—	—	150	—
riddare av Svärdsorden . .	—	—	—	—	—	—	—	—	50	—
riddare eller ledamot av Nordstjärneorden	—	—	—	—	—	—	—	—	50	—
riddare eller ledamot av Vasaorden	—	—	—	—	—	—	—	—	50	—
dock är riddare- eller kommandörsbrev, som i följd av utnämning under fälttåg meddelas, från stämpel					<i>fritt</i>					

	1 Avd.		2 Avd.		3 Avd.		4 Avd.		5 Avd.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
<i>Utslag med rubrik:</i>										
som utgives till part, vilken, utan särskild begäran, för- fattningsenligt är skyldig att lösa detsamma:										
första arket	1	—	—	—	3	—	10	—	20	—
andra arket	1	—	—	—	2	—	2	—	5	—
varje av de övriga . .	1	25	—	—	2	—	2	—	5	—
som på begäran utgives till part, vilken eljest icke författningsenligt är skyldig att lösa detsamma:										
första arket	1	—	—	—	1	—	1	—	1	—
andra arket.	1	—	—	—	1	—	1	—	1	—
varje av de övriga . .	1	25	—	—	1	25	1	—	1	—
som eljest utgives; lika med <i>Avskrift.</i>										
<i>Vattenfallsrättsbok</i> , utdrag av, som tecknas å vattenfalls- rättsbevis eller å utdrag av protokoll angående inskriv- ning av eller inteckning i vattenfallsrätt										
					<i>fritt</i>					
<i>Vederhäftighetsbevis</i> ; se <i>Bevis</i> .										
<i>Viloståndsresolution</i> ; se <i>Resolu- tion</i> .										
<i>Årspass</i> ; se <i>Pass</i> .										
<i>Expedition</i> , som icke här ovan är särskilt nämnd, varje ark	—	50	—	50	—	50	1	—	1	—

40 §.

Varje år å sista söckendagen skall genom Kungl. Maj:ts befallningshavandes försorg hos stämpelförsäljare, som erhållit stämplrar i räkning, inventering anställas till utrönande, huru mycket av mottagna stämplrar är osålt; och må därvid hos domare på landet stämplrar, som

blivit använda till sådana, något årets ting tillhörande expeditioner, vilka vid inventeringstillfället, enligt intyg av förrättningsmannen, kronofogde eller länsman, ännu icke äro utlösta, i instrumentet över förrättningen upptagas såsom osålda.

Inom den 15 januari skola av Kungl. Maj:ts befallningshavande till generalpoststyrelsen insändas instrumenten över de hos försäljningsmännen sålunda hållna inventeringar.

Jämväl å annan tid må, när omständigheterna därtill föranleda, inventering i enahanda ordning hos stämpelförsäljare kunna äga rum, och skall då tillika redovisning avgivas för vad av mottagna stämplat icke finnes i behåll.

Förteckning för varje län över stämpelförsäljare, som äga erhålla stämplat i räkning, skall generalpoststyrelsen årligen under loppet av november månad upprätta och tillstålla Kungl. Maj:ts vederbörande befallningshavande.
